

LAPUAN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN
PERUSTEET
2022

LAPUA

Sisältö

Lapuan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

Johdanto

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat.....	6
2. Varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet.....	7
● Varhaiskasvatuksen tavoitteet	
● Varhaiskasvatus osana lapsen oppimisen polkua – käytäntöjä Lapuan varhaiskasvatuksessa	
3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri.....	13
● Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt	
● Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet ja käytännöt	
● Monialaisen yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat	
4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen.....	19
● Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan maisema	
● Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa	
● Kiusaamista ennaltaehkäisevä työ varhaiskasvatuksessa	
5. Lapsen tuki.....	25
● Yleinen tuki	
● Tehostettu tuki	
● Erityinen tuki	
6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus.....	30
7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen Lapuan varhaiskasvatuksessa.....	31

Liitteet: Liite 1, Tervetuloa varhaiskasvatukseen- lomake

Lapuan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

Lapuan kaupungin paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 sekä Lapuan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman 2018 pohjalta ja suunnitelma on päivitetty vastaamaan uudistuneen varhaiskasvatustlain (13.7.2018/540) edellyttämiä lisäyksiä. Päivitetyissä perusteissa määritellään entistä tarkemmin kolmitasoisien tuen mallin mukaan tuen tasot ja muodot sekä se, miten tukea annetaan. Kolmitasoisien tuen mallissa lapselle annettavan tuen tasot jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tuen tarve arvioidaan lapsen yksilölliseen tuen tarpeen perusteella. Muita pienempiä muutoksia on tehty muun muassa laaja-alaisen osaamisen osuuteen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu vahvasti inklusion periaatteiden mukaisesti.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty 20.5.2022 ja se on hyväksytty Sivistyslautakunnassa 14.6.2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 päivittämiin ovat osallistuneet seuraavat henkilöt; Varhaiskasvatuksen alue-esimiehet Anu Latvala, Anne Peräsalo, Henna-Riikka Niemistö sekä Tytti Leppänen, varhaiskasvatuksen erityisopettajat Anne Hernesniemi, Ilona Syväoja, Tarja Kosola sekä Tiina Salomäki, varhaiskasvatuksen työntekijät Annika Lakaniemi, Sari Hirvelä, Marjut Suokko sekä Essi Näreaho ja varhaiskasvatuspäällikkö Katja Korkiamäki. Päivitetyin varhaiskasvatussuunnitelman kuvaus on toteutettu valokuvina varhaiskasvatuksen eri sisällöistä lasten näkökulmasta.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa painottuvat vahvasti leikki ja lapsen osallisuus oman arjen suunnittelussa. Aikuisen ja lapsen lämmin kohtaaminen ja vuorovaikutus sekä jokaisen lapsen arvostaminen ja kunnioittaminen omana itsenään on ensisijaisen tärkeää. Toiminnan lähtökohtana on jokaisen omiin vahvuuksiin ja onnistumisiin keskittyminen ja positiivisen pedagogiikan toteuttaminen niin perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäivähoidossa kuin päiväkodissakin.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen

osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella.

Varhaiskasvatuksessa annetaan aikaa sylille, hoivalle ja hellyydelle, leikille ja tutkimiselle. Oivaltamisen ilolle luodaan mahdollisuuksia yhdessä aikuisen kanssa. Lapsen päivästä luodaan turvallinen kokonaisuus, jossa painottuvat lapsen kehitykselle ja oppimiselle tärkeät asiat ja jonka pohjalle koulutetut kasvattajat rakentavat pedagogisesti suunnitellun kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksessa näkyy tiimityöskentelyn vahvuus ja me-henki, ja jokaisen kasvattajan tuomat ideat ja ajatukset sisällytetään pienryhmätoiminnan toteutuksen kautta lapsen päivään.

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Lapuan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapuaalla on laadittu paikallinen, kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jota noudatetaan sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Jokaisessa yksikössä laaditaan lisäksi ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat (Tiera Vesseli/Daisy varhaiskasvatus), jotka pohjautuvat valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Kuntakohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon myös seuraavat voimassa olevat suunnitelmat; Lapuan kaupungin strategia Onnen Resepti 2018 - , Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (2022), Lapuan kaupungin kestävän kehityksen ohjelma (2021), Lapuan kaupungin esi- ja perusopetuksen sekä lukion Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (2022), Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumisen suunnitelma (2021), Lääkehoidon suunnitelma (2015), Lapuan kaupungin varhaiskasvatuksen ja Lapuan Tuomiokirkkoseurakunnan yhteistyösopimus (2021) sekä Lapuan Kulttuuripaukku-kulttuuriopetussuunnitelma (2017). Suunnitelmat löytyvät sähköisessä muodossa osoitteesta: edu.lapua.fi sekä Lapuan kaupungin varhaiskasvatuksen kotisivuilta.

Lapuan varhaiskasvatuksessa korostetaan lasten liikkumista, ympäröivää luontoa, lapualaista kulttuuria, yrittäjämäisyyttä ja kestävän kehityksen periaatteita. Varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan myös maakunnallisen ja paikallisen esiopetussuunnitelman arvopohja; tunnemme, toimimme, iloitsemme ja opimme.

Varhaiskasvatussuunnitelmasta on laadittu tiivis, lapualaista varhaiskasvatusta kuvaava suunnitelma, joka on laadittu suomen kielellä ja sen laadinnassa on otettu huomioon lasten ja huoltajien toiveet. Lasten osallisuus tulee esille keskinäisten vuorovaikutustilanteiden, haastattelujen ja kuvallisen ilmaisun välityksellä. Varhaiskasvatussuunnitelman paikallinen osuus on luettavissa Lapuan kaupungin varhaiskasvatuksen kotisivuilla.

2. Varhaiskasvatuksen tehtävät, järjestäminen ja yleiset tavoitteet

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022).

Lapuaalla varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa sekä hoitajan kotona toimivana perhepäivähoitona. Päiväkodin lapsiryhmässä on 21 lasta ja päiväkotiryhmässä työskentelee pääsääntöisesti kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja sekä ryhmäavustaja / resurssilastenhoitaja. Lasten ja kasvattajien suhdeluku päiväkodeissa on alle 3- vuotiaiden osalta 4 lasta/1 kasvattaja ja yli 3- vuotiailla 7 lasta/1 kasvattaja.

Vuoro-, ilta-, yö- sekä viikonloppuhoito on keskitetty Kissankellon päiväkotiin sekä Rita-vuoren päiväkotiin laajennettuina aukioloaikoina arkisin. Vuorohoitoon ei ole lapsella subjektiivista oikeutta, vaan sitä järjestetään vanhemman työn tai opiskelun vuoksi.

Varhaiskasvatusta tarjotaan Lapuaalla päiväkotien lisäksi ryhmäperhepäiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa. Aikuisten ja lasten suhdeluku on ryhmäperhepäivähoidossa sekä perhepäivähoidossa 4 lasta/1 kasvattaja.

Lapuan kaupungilla on käytössä varhaiskasvatuksen palveluseteli, jolla perhe voi ostaa varhaiskasvatuspalvelua yksityisen palveluntuottajan palveluihin. Palveluseteliin ei ole subjektiivista oikeutta.

Lapuaalla esiopetusta järjestetään päiväkodeissa, alakoulujen yhteydessä olevissa esiopetusryhmissä tai 0-2 yhdysluokissa. Esiopetukseen osallistuminen on velvoittavaa ja sitä järjestetään 6- vuotiaille lapsille. Esiopetuksen laajuus on 700 tuntia vuodessa, keskimäärin 20 tuntia viikossa. Esiopetusta järjestetään päivittäin 4h noudattaen perusopetuksen työpäiväsuunnitelmaa poislukien lauantai-työpäivät. Esiopetukseen osallistuminen on lapselle maksutonta. Päivittäisen esiopetuksen lisäksi lapsi voi osallistua tarvittaessa esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Lapsella on Varhaiskasvatusturva lain turvaama oikeus (Varhaiskasvatusturvalaki 2018/540) saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta. Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Niistä nousevat tavoitteet otetaan huomioon kaikessa lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä oppimisympäristön ja toimintakulttuurin kehittämisessä.

Lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma Daisyssä yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsen vaihtaessa varhaiskasvatustalokseen tai aloittaessa esiopetuksen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma siirtyy lapsen mukana uuteen ryhmään sähköisesti. Lapsen aloittaessa perusopetuksen alkuperäinen varhaiskasvatussuunnitelma tulostetaan ja arkistoidaan varhaiskasvatuksen alue- esimiehen toimesta. Varhaiskasvatuksen henkilöstö huolehtii, että kaikki tieto, mikä tukee lapsen kehityksen ja oppimisen jatkumoa, siirretään esiopetuksen järjestäjälle.

Varhaiskasvatusturvalain (2022) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1. Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia.**

Näin me toimimme:

Toimimme pienryhmissä, jolloin pystymme huomioimaan jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. Ammattitaitoisen henkilökunnan toiminnan keskiössä on lapsen etu, jota tukee moniammatillinen yhteistyö.

2. Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellista tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Näin me toimimme:

Lapualainen varhaiskasvatus tukee lasten tasa-arvoa, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Hyödynnämme leikkimistä oppimisen välineenä, jolloin oppiminen on toiminnallista ja lähtee lasten mielenkiinnon kohteista.

3. Toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.

Näin me toimimme:

Mahdollistamme aikaa lasten omaehtoiselle leikille ja tuemme lasten leikkiä ohjatun leikin avulla. Kannustamme lapsia liikkumaan ja olemme mukana Liikkuva varhaiskasvatus - ohjelmassa. Käytämme Lapuan kaupungin kulttuuripalveluita aktiivisesti varhaiskasvatuksessa (Kulttuuripaukku 2017) ja vierailemme kulttuuriperinnekohteissa lapsiryhmien kanssa. Teemme vahvaa yhteistyötä kulttuurikeskus Vanhan Paukun eri toimijoiden sekä liikuntatoimen kanssa.

4. Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö.

Näin me toimimme:

Järjestämme lapsille innostavan ja turvallisen oppimisympäristön, jossa lapsen on mahdollisuus saada onnistumisen kokemuksia. Meillä on aikaa pysähtyä pienten ja suurten ihmeiden äärelle.

5. Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä.

Näin me toimimme:

Panostamme lapsen ja perheiden sensitiiviseen kohtaamiseen. Kuuntelemme aidosti ja kohtaamme jokaisen lapsen yksilönä. Kiinnitämme huomion lasten vahvuuksiin ja toteutamme positiivisen pedagogiikan ajattelutapaa.

6. Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista ja katsomuksellista taustaa.

Näin me toimimme:

Pyrimme luomaan erilaisuutta kunnioittavan ilmapiirin, jossa kaikki lapset ovat tasa-arvoisessa asemassa. Kasvatamme lapsia hyväksymään erilaisuutta ja erilaisia kulttuureja sekä kannustamme sensitiiviseen suhtautumiseen seksuaalikasvatuksen näkökulmasta ja kasvatamme lapsia kohtaamaan toisensa omina yksilöinä. Olemme herkkiä erilaisten katsomusten tunnistamiseen ja hyväksymiseen arvottamatta niitä.

7. Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä monialaisessa yhteistyössä.

Näin me toimimme:

Varhaiskasvatuksessa panostamme varhaiseen puuttumiseen ja hyödynnämme monialaista yhteistyötä. Lapuan kaupungilla on neljä varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, jotka toimivat lasten, varhaiskasvatushenkilöstön ja perheiden tukena.

8. Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen.

Näin me toimimme:

Toimimme pienryhmissä, jolloin lapsi saa harjoitella omia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Jokaisella lapsella on oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi. Opettelemme yhdessä hyviä tapoja ja toisten kunnioittamista ja arvostamista.

9. Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Näin me toimimme:

Sensitiivinen kasvattaja kuuntelee herkäällä korvalla lasta ja ottaa vastaan lapselta tulevia ideoita sekä huomioi heidän kiinnostuksen kohteet. Lasten osallisuus on toiminnan suunnittelun keskiössä ja kasvattaja toimii asioiden mahdollistajana ja tukijana.

10. Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi, sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Näin me toimimme:

Toimimme kunnioittavassa, avoimessa ja luottamuksellisessa yhteistyössä huoltajien kanssa. Päivittäiset kohtaamiset huoltajien ja kasvattajien välillä ovat tärkein osa yhteistyötä. Laadimme jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelman, joka tehdään varhaiskasvatuksen aloittamisen jälkeen ja päivitetään vähintään kerran vuodessa.

Varhaiskasvatus osana lapsen oppimisen polkua – käytäntöjä varhaiskasvatuksessa

Kotoa varhaiskasvatukseen: Lapsen tullessa ensimmäistä kertaa varhaiskasvatukseen, varataan perheelle riittävästi aikaa tutustumiseen. Lapsi voi käydä tutustumassa ryhmän aikuisiin ja muihin lapsiin tarpeen mukaan. Varhaiskasvatusyksikkö sopii perheelle parhaiten sopivista käytänteistä yhdessä vanhempien tai huoltajien kanssa. Tutustumiskäynnin yhteydessä vanhemmat täyttävät Tervetuloa varhaiskasvatukseen -lomakkeen (liite 1) sekä Daisy varhaiskasvatukseen lapsen osalta tärkeitä tietoja kasvattajien työn tueksi.

Varhaiskasvatussyksiköstä toiseen: Ryhmän/yksikön vastuuopettaja huolehtii tarvittavien asiakirjojen siirtämisestä uuteen yksikköön. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma siirtyy joko Daisyn kautta suoraan uuteen ryhmään/yksikköön tai tulostettuna paperiversiona sisäisen postin kautta omiin yksiköihin tai postin välityksellä toiseen kuntaan/yksityiseen varhaiskasvatussyksikköön.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen: Lapsen siirtyessä esiopetukseen siirretään kaikki lasta koskeva, opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kannalta merkittävä tieto lapsen tulevaan esiopetusryhmään. Tiedon siirrosta vastaa lapsen ryhmän vastuuopettaja.

Tieto lapsesta, jolla on tuen tarvetta siirtyä tiedonsiirtopalaverissa esiopettajalle. Tiedonsiirtopalaveriin osallistuu varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo), varhaiskasvatuksen opettaja, esiopettaja, huoltajat sekä mahdolliset yhteistyötahot.

Palaveri järjestetään keväällä esiopetuspaikkojen vahvistamisen jälkeen kaikille sopivan aikataulun mukaisesti. Vastuu tiedonsiirtopalaverin järjestämisestä on varhaiskasvatuksen erityisopettajalla.

Esiopetuksesta perusopetukseen: Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen esiopettaja huolehtii lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman sekä muiden tarvittavien pedagogisten asiakirjojen siirtymisestä lapsen tulevalle opettajalle. Lapualla esiopetuksessa on käytössä Wilma, johon kirjataan sähköisesti mm. lapsen pedagogiset asiakirjat. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma annetaan tulostettuna paperiversiona vanhemmalle sekä toimitetaan omalle alue- esimiehelle arkistoitavaksi. Varhaiskasvatussuunnitelma siirretään perusopetuksen opettajalle vain siinä tapauksessa, että sen sisällöllä katsotaan olevan merkittävää tietoa lapsen perusopetuksen järjestäjälle.

Keväällä järjestetään esiopettajien ja tulevien ensimmäisen luokan opettajien kanssa tiedonsiirtopalaveri, jossa annetaan opettajille oppimisen järjestämisen kannalta oleellisia tietoja tulevista ekaluokkalaisista. Tiedonsiirtopalaverin järjestämisvastuu on koordinoivalla erityisopettajalla. Kaikki oleellinen ja tarvittava tieto lapsesta siirtyy ensisijaisesti huoltajien luvalla, joka tukee hyvän yhteistyön rakentumista ja käytänteitä lapsen oppimisen polulla.

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen varhaiskasvatus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa.

Lapsen päivä varhaiskasvatuksessa on pedagogisesti suunniteltu kokonaisuus. Varhaiskasvattaja tarjoaa lapselle mahdollisuuden aktiiviseen toimintaan ja innostavaan osallisuuteen. Varhaiskasvatusympäristö on turvallinen, iän ja kehityksen huomioon ottava. **Leikille** annetaan paljon aikaa, tilaa ja rauhaa. Aikuinen osallistuu, havainnoi ja mahdollistaa leikin jatkuvuuden. Lasten vertaissuhteita tuetaan, ennaltaehkäistään ja puututaan herkästi riskitilanteisiin etsien rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseen. **Positiivinen pedagogiikka** näkyy vahvasti arjessa. Lämpimän vuorovaikutuksen avulla lapset tulevat nähdyksi ja kuulluksi. Toiminta painottuu lasten **vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin**. Autetaan lasta löytämään liikkumisen ilo ja kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin hyödyntäen arjen liikkumisen lisäämisen keinoja terveellisen elämäntavan omaksumisessa.

Toimintakulttuurin **kehittäminen on jatkuvaa**. Sitä toteutetaan ja arvioidaan suunnitelmallisesti lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen, tiimipalavereissa yhteisesti pohdittujen asioiden, kehityskeskusteluiden sekä erilaisten kyselyjen pohjalta. Yhteisen toimintakult-

tuurin rakentumisessa ja muodostumisessa työvälineenä käytetään Daisyssä olevaa varhaiskasvatuksen ryhmävasua, johon kirjataan ryhmän yhteisesti linjatut käytänteet ja toimintatavat. Ryhmävasun myötä jokainen varhaiskasvatustiimin jäsen sitoutuu noudattamaan kirjattuja käytänteitä. Tiimipalavereille varataan säännöllinen aika, jolloin kasvattajilla on mahdollisuus suunnitella pedagogista toimintaa, käydä arvopohjaista keskustelua oman ryhmän toiminnan periaatteista sekä huomioida ryhmän lasten yksilölliset tarpeet kasvun, kehityksen ja oppimisen näkökulmasta.

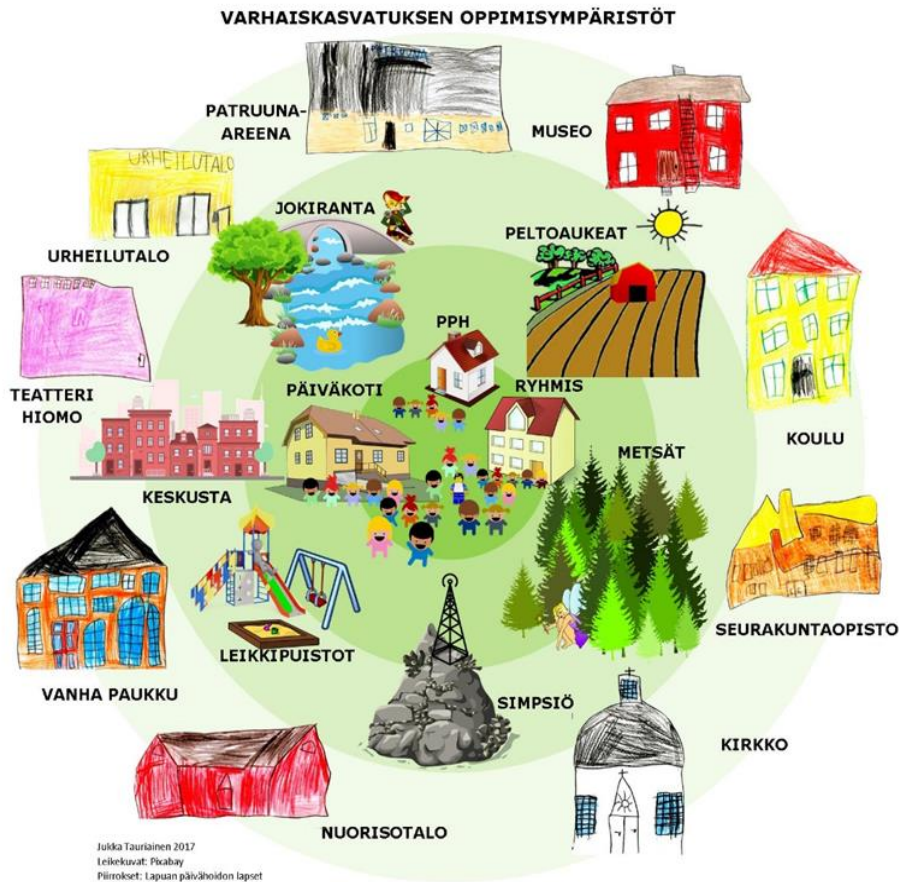
Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatusympäristön tulee olla lapsen ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen kehittävä, oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöjä tulee kehittää siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan varhaiskasvatuksessa yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata lasta leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko keholleen. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon.

Oppimisympäristöissä toteutetaan monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. Henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, yksilölliset taidot ja tarpeet sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen periaatteet. Toiminta lapsiryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön. Turvallisessa ilmapiirissä erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua ja kasvattajat auttavat lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kysymyksiin vastataan.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto, pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat tärkeä osa varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Lasten saatavilla ja käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia, ikätasoisia, pedagogisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä ja niissä on huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet ja mielenkiinnon kohteet. Teknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuksessa käytetään digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä tarkoituksenmukaisella, lapselle sopivalla tavalla. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, sekä fyysiset että virtuaaliset vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuriperintö kohteisiin, konsertteihin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastuttavat lasten oppimisympäristöjä.

Lasten osallisuus ja kädenjälki näkyvät oppimisympäristöissä piirustuksina, taideteoksina, leikkeinä, ideoina ja ajatuksina. Oppimisympäristö ei koostu vain fyysisestä ympäristöstä,

vaan sitä rakennetaan myös varhaiskasvatuspaikan säännöillä ja käytännöillä. Oppimisympäristöä muokkaavat ja rakentavat omannäköisekseen myös jatkuvasti ryhmän kulloisetkin lapset ja aikuiset. Kasvattajat arvioivat millaisia mahdollisuuksia arkiset käytännöt luovat lapsille ja mahdollistavat lasten osallisuuden käytäntöjen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet ja käytännöt

Varhaiskasvatuksen perustana on toimiva, luottamuksellinen sekä avoin yhteistyö vanhempien tai muiden lapsen huoltajien kanssa. Sen tärkeimpänä tavoitteena on luoda pohja lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. Varhaiskasvatuksessa yhteistyömuotoina vanhempien tai muiden huoltajien kanssa ovat päivittäiset keskustelut tuonti- ja hakutilanteissa, varhaiskasvatussuunnitelman laadinta sekä yksikkökohtaiset vanhempainillat. Lapsen tuonti- ja hakutilanteeseen varataan riittävästi aikaa ja huolehditaan, että tilanne on rauhallinen. Vanhemmalle annetaan mahdollisuus kysellä päivästä ja kertoa lapsen tärkeimmät kuulumiset kotoa. Kiinnitetään huomiota aitoon, lämpimään kohtaamiseen ja luodaan vanhemmalle tunne, että hänen kertomaansa arvostetaan ja se on ensisijaisen tärkeää lapsen onnistuneen päivän takaamiseksi.

Varhaiskasvatussuunnitelma, joka on salassa pidettävä asiakirja, laaditaan jokaiselle lapselle lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja se tarkistetaan yhdessä vanhempien tai huoltajien kanssa vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja täydennetään tarpeen mukaan toimintakauden aikana. Tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkipalvelua, jolla varmistetaan molemminpuolinen ymmärrys lapsen varhaiskasvatukseen liittyvissä asioissa.

Vanhempainiltoja järjestetään yksikkökohtaisesti, yleensä syksyllä uuden toimintakauden alkaessa. Vanhempainillassa voi olla jokin ajankohtainen teema tai asiantuntijavierailija luennoimassa yksikköä puhututtavasta aiheesta tai ilta voi olla tutustumistyylinen, toiminnallinen tilaisuus uusille vanhemmille ja lapsille. Vanhempainiltojen sisällöstä ja sen järjestämisestä sovitaan yhdessä oman alue- esimiehen kanssa.

Yhteistyötä vanhempien tai huoltajien kanssa tehdään myös monella muulla tavalla, kuten esimerkiksi liikuntailtojen/tapahtumien, makkaranpaistoiltojen, erilaisten juhlien, isän- ja äitienpäiväkahvien/aamupalan, isovanhempien päivän, avoimien ovien päivien merkeissä. Tällaisen yhteistyön tavoitteena on lisätä perheiden osallisuutta arjessa ja tuoda varhaiskasvatusta näkyväksi vanhemmille. Avoimuuden ja luottamuksen syntyminen on tärkeä tavoite yhteistyön käytänteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Monialaisen yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat

Monialainen yhteistyö tukee varhaiskasvattajia heidän työssään ja mahdollistaa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen. Lapualla monialaista yhteistyötä tehdään huoltajien, varhaiskasvatushenkilöstön, varhaiskasvatuksen erityisopettajien, sosiaali- ja perhe-työpalveluiden, terveydenhuollon palveluiden, kaupungin muiden palveluiden sekä erikoissairaanhoidon ja kuntoutustahojen kanssa. Yhteistyön toimivuutta ja sujuvuutta arvioidaan verkostojen yhteisissä, säännöllisissä palaverissa, joissa suunnitellaan ja kehitetään jatkuvasti olemassa olevia käytänteitä. Erikoissairaanhoidopalvelut toteutuvat Etelä-

Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Seinäjoen keskussairaalassa ja Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymässä. Yhteistyömuotoja ovat palaverit, terapeuttien käynnit varhaiskasvatus yksiköissä sekä konsultaatioapu tarvittaessa. Yhteistyötä tehtäessä tulee noudattaa salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Kuvio 2, Moniammatillinen verkostokartta (varhaiskasvatuksen lastenhoitaja Pia Kuusisto)

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Pedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa on tietoista, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Lähtökohtana ovat lasten kiinnostuksen kohteet ja tarpeet. Lasta kannustetaan osallistumaan suunnitteluun ja tuomaan rohkeasti esiin omia ajatuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan. Lapsi voi osallistua oman varhaiskasvatuksen suunnitteluun esimerkiksi projektien kautta, toimintaympäristön suunnittelun ja askartelujen ym. toimintatuokioiden suunnittelun kautta. Lasten toiveet ja osallisuus otetaan huomioon päivittäisessä toiminnassa. Lapsia havainnoimalla ja heidän leikkiään seuraamalla kasvattaja voi huomioida lasten mielenkiinnon kohteita ja ottaa nämä toimintaa suunnitellessaan huomioon.

Lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta päiväkodissa vastaa varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä muiden tiimin jäsenten kanssa. Perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäivähoidossa lapsiryhmän pedagogisesta toiminnan suunnittelusta vastaavat kasvattajat yhdessä tiiminä. Tiimin jäsenten vahvuudet otetaan huomioon toiminnan toteuttamista suunniteltaessa ja jokaisen kasvattajan osaaminen hyödynnetään osana laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamista

Varhaiskasvatuksen oppimisen eri alueita;

Kielten rikas maailma; *Luemme, loruilemme, harjoittelemme kielellisiä taitoja. Vuorovaikutustaidot kehittyvät, kielen ymmärtäminen lisääntyy ja sanavarasto karttuu. Varhaiskasvatuksessa tuetaan jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Kasvatuksessa ja opetuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä. Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti vieras-kielisten ja monikielisten lasten suomen kielen taidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteetin sekä itsetunnon kehittymistä.*

Ilmaisun monet muodot; *Tuemme lasten musiikillisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittämistä. Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia itse kokeilla, tutkia, ideoida ja toteuttaa sekä kokea oivaltamisen iloa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät.*

Minä ja meidän yhteisömme; *Opettelemme tunne- ja vuoro-vaikutustaitoja toimimalla ryhmässä kasvattajan ohjaavan tuen avulla ja ohjaamme ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Tutustumme lapualaiseen kulttuuriperintöön. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnettomuutta.*

Tutkin ja toimin ympäristössäni; *Lapsia ohjataan ja kannustetaan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja omassa elinympäristössä. Omalla toiminnallamme voimme vaikuttaa kestävän kehityksen periaatteisiin ja ympäristöystävälliseen toimintatapaan. Huomioimme teknologiakasvatuksen keinoin millaisia arjen ratkaisuja voimme toiminnassamme hyödyntää.*

Kasvan, liikun ja kehityn; *Olemme mukana Ilo kasvaa liikkuen- ohjelmassa, joka lisää lasten liikkumista varhaiskasvatuksen arjessa. Terveelliset elämäntavat ja hyvät ruokailutottumukset vahvistavat varhaiskasvatusta. Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.*

Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa

Laaja-alainen osaaminen on muun muassa monilukutaitoa, itsestä huolehtimista ja arjen muita taitoja. Se on myös kulttuurista osaamista ja vuorovaikutustaitoja, joita tarvitaan yhä monimuotoisemmassa maailmassa. Laadukas varhaiskasvatus antaa vankan pohjan näiden tietojen ja taitojen kehittymiselle.

Ajattelu ja oppiminen itsessään ovat tärkeitä tulevaisuuden taitoja. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle, joka edellyttää rohkeutta, innostusta, luottamusta ja avoimuutta uusia asioita kohtaan. Varhaiskasvatuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja itsensä ilmaiseminen korostuvat moninaistuvassa maailmassa. Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja toisten ihmisten kunnioittamiselle ja vuorovaikutustaitojen oppimiselle.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen opettelu ovat keskeinen osa varhaiskasvatuksen toimintaa. Omasta ja toisten hyvinvoinnista opitaan huolehtimaan turvallisessa vuorovaikutuksessa. Myös kestävän elämäntavan periaatteita toteutetaan kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Monilukutaidossa Lasten kanssa nimetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa, ympäristöissä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Digitaalisessa osaamisessa Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan digitaalisuuden roolia arkielämässä. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään dokumentoinnissa, leikeissä, vuorovaikutuksessa, peleissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Mahdollisuudet harjoitella, kokeilla ja tuottaa

sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna digitaalisia välineitä edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä monilukutaitoa. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot sekä motivaatio oppia uutta vahvistuvat, kun lapset saavat itse olla mukana vaikuttamassa siihen, mitä tehdään ja miten. On tärkeää, että lapsilla on mahdollisuus osallistua ja harjoitella omia vaikuttamismahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa.

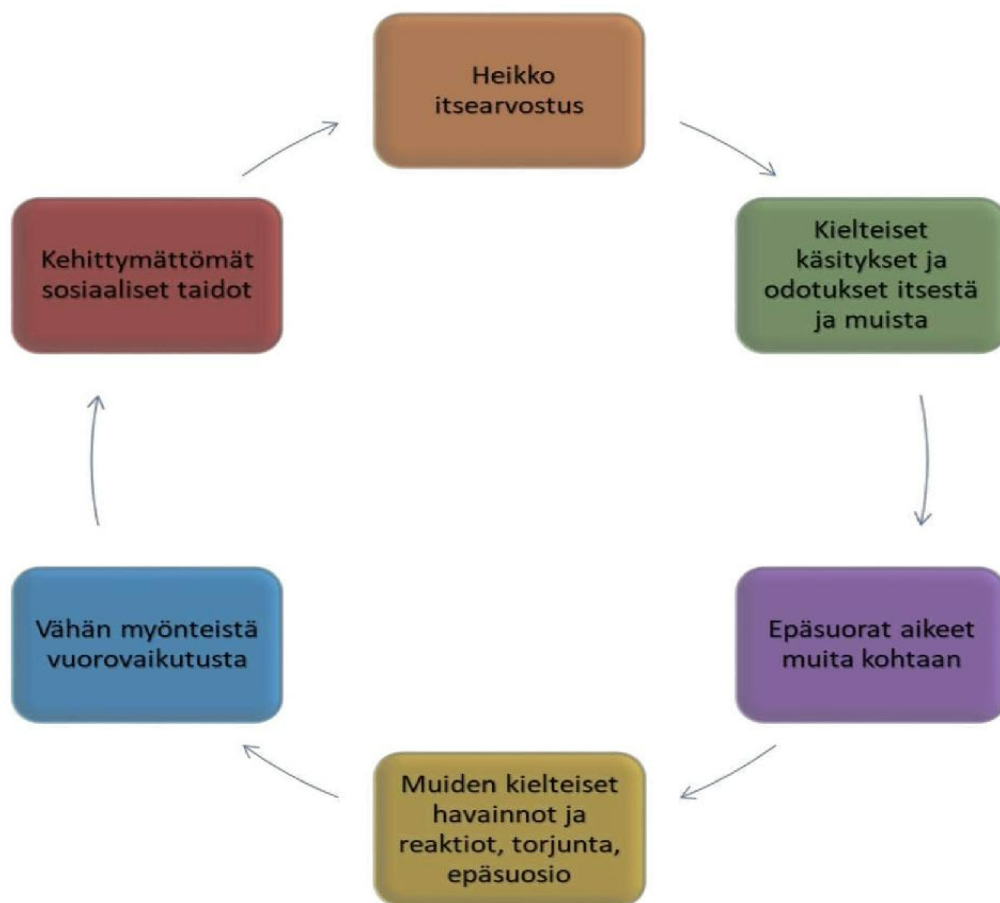
Varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on kokonaisvaltaista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Toiminnan avulla edistämme lasten hyvinvointia, mielekästä tapaa oppia sekä vahvistamme laaja- alaisia osaamisen alueita. Laaja- alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaamisella tarkoitetaan kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Tietojen ja taitojen käyttämiseen vaikuttavat lasten omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Suunnitelmallinen toiminnan dokumentointi, arviointi ja kehittäminen ovat laadukkaan ja lapsilähtöisen pedagogisesti painottuvan varhaiskasvatuksen edellytys.

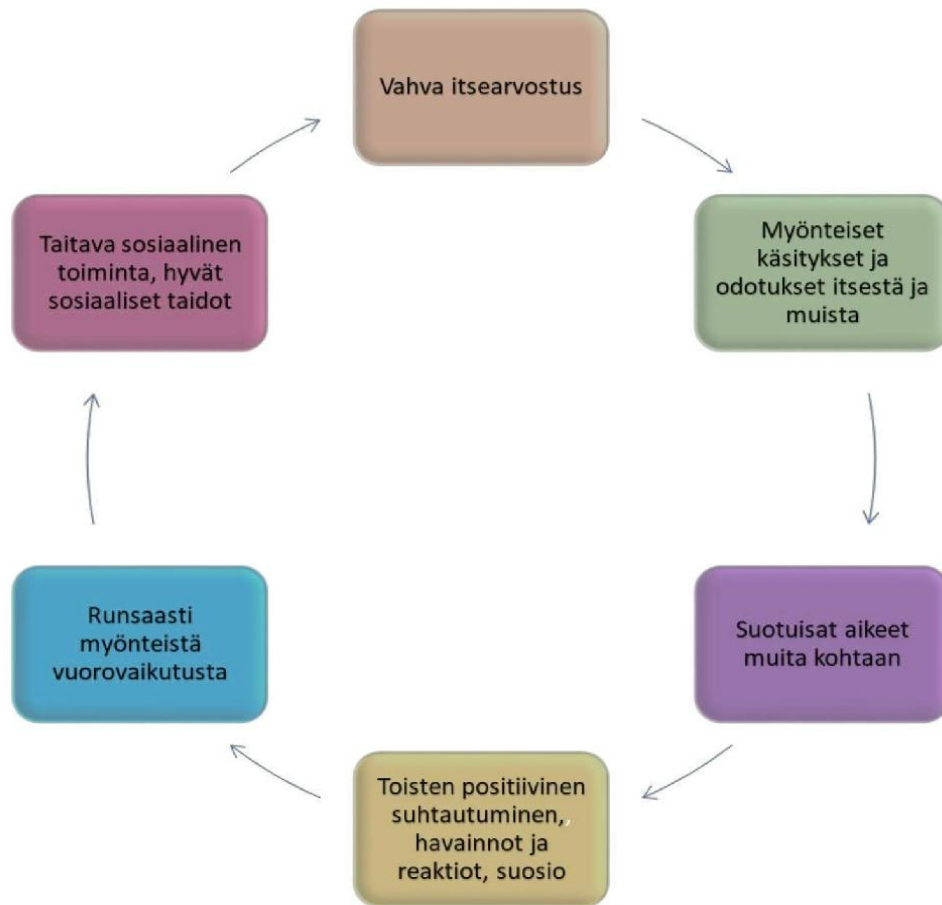
Kiusaamista ennaltaehkäisevä työ varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatuksen työntekijöitä puuttumaan kaikkeen huomaamaansa häiritsevään käyttäytymiseen ja kiusaamiseen, jota havaitaan lapsiryhmässä. Kiusaamisen muotoja ovat fyysinen, psyykkinen ja verbaalinen kiusaaminen. Laadukkaan varhaiskasvatuksen edellytyksenä on lapsen ja aikuisen välinen sekä aikuisten keskinäinen vuorovaikutus. Niin positiivisen ja lämpimän, kuin kylmän ja negatiivisenkin ilmapiirin tunnistaa erehtymättä. Vaikka lapset vaikuttavat lapsiryhmän ilmapiiriin yksilöinä ja ryhmässä, aikuisilla on kuitenkin suurin vastuu positiivisen ilmapiirin ja vuorovaikutussuhteiden luomisessa. Kun lapsiryhmässä ilmenee negatiivisen ilmapiirin merkkejä, on kasvattajien syytä pysähtyä miettimään tilannetta tarkemmin. Sekä positiivinen, että negatiivinen ilmapiiri luodaan vuorovaikutuksella.

Negatiivisen vuorovaikutuksen kehäprosessi (Laine&Neitola, 2002)

Positiivisen vuorovaikutuksen kehäprosessi (Laine&Neitola, 2002)

Ryhmäytymiseen lapsi tarvitsee aikuisen apua ja tukea. Kasvattajan tehtävänä on ryhmän myönteisen ilmapiirin ja yhteenkuuluvuuden luominen. Ryhmässä harjoitellaan yhdessä mm. leikki-, empatia-, tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Sensitiivinen kasvattaja havainnoi lasten välisiä suhteita ja auttaa tarvittaessa lasta säätämään tunteitaan ja käytöstään ryhmässä. Pedagoginen ryhmäsensitiivisyys vahvistaa hyväntahtoista käyttäytymistä ryhmässä ja saa aikaan toista kunnioittavan, auttavan ja hyvää ilmapiiriä tukevan toiminnan.

Pienten lasten väliseen kiusaamiseen on puututtava aina riippumatta onko se tahallista tai tahatonta ja siihen johtaneet syyt on selvitettävä perinpohjaisesti. Kiusaamistilanteen selvittely on aina kasvattajan vastuulla eikä tätä saa milloinkaan jättää lasten keskenään selvitettäväksi.

Lapuan varhaiskasvatukseen on laadittu "Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumisen suunnitelma" (2021). Lisäksi positiivinen pedagogiikka on kaiken toiminnan perustana.

5. Lapsen tuki

Lapulla toteutetaan laadukasta varhaiskasvatusta päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Lapset, joilla on tuen tarvetta, pyritään sijoittamaan pääsääntöisesti kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Lapselle määritellään sopiva tuen taso ja tuen muodot. Varhaiskasvatuksen tuen muodot tarkoittavat lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tukitoimia. Lapsen tuen tarpeen muuttuessa, lapsi voi siirtyä joustavasti tuen tasolta toiselle, molempiin suuntiin.

Lapset ovat yksilöitä, joilla on omat vahvuutensa, kiinnostuksen kohteensa ja tuen tarpeensa. Kun huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista herää, keskustellaan asiasta aina ensin lapsen huoltajien kanssa. Tärkeintä on luottamus, avoimuus ja lapsen sekä perheen yksilöllinen kohtaaminen tiiviissä yhteistyössä.

Tuki suunnitellaan ja toteutetaan lapsen omassa varhaiskasvatusympäristössä inklusiivisesti. Lapsen tuen suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen osallistuu varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo) yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Veo on kehityksen ja oppimisen tuen asiantuntija ja toimii myös konsultointiapuna.

Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma (vasu), johon kirjataan yksilöllisesti lapsen tarvitsema tuki yhteistyössä huoltajien, kasvattajien, veon ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lapsen tehostetun ja erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös. Päätöksessä on mainittava tuen muodot, varhaiskasvatuksen järjestämispaikka sekä mahdolliset tukipalvelut. Päätökseen kirjataan myös kesäpäivystysaikana järjestettävän varhaiskasvatuksen tuen toteuttamisen käytänteet sekä perhepäivähoidon osalta lapsen varahoitopaikan tuen järjestämisen käytänteet.

Jos tukea tarvitseva lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän varhaiskasvatukseen, on tuki suunniteltava, arvioitava ja toteutettava yhteistyössä. Molemmat kunnat tekevät omat hallintopäätökset. Lapsen hoitopaikan vaihtuessa tehdään lapsen tuen järjestämisestä uusi hallintopäätös.

- *Tuen suunnittelu perustuu lapsen vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin, pyrimme huomioimaan lapsen osallisuuden ja mielipiteen asiaan.*
- *Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja veo arvioivat annetun tuen vaikuttavuutta säännöllisesti arjessa ja suunnitelma tarkistetaan puolivuositain tai tarpeen mukaan.*
- *Päävastuu tuen arvioinnista ja suunnittelusta on kasvatusvastuussa olevalla henkilöstöllä.*
- *Jokainen työntekijä sitoutuu noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja tuen järjestämiseksi.*
- *Tarvittaessa lapsi/perhe ohjataan vahvemman tuen piiriin.*
- *Mahdollisen henkilökohtaisen avustajan tarpeen arvioi veo ja varhaiskasvatuspäällikkö yhteistyössä varhaiskasvatuksen alue-esimiehen kanssa, huomioiden henkilöstön näkemyksen.*
- *Varhaiskasvatuksen opettajan vastuulla on siirtää lapsen varhaiskasvatussuunnitelma/esiopetussuunnitelma lapsen vaihtaessa yksikköä tai siirtyessä esiopetukseen tai perusopetukseen.*
- *Kuntouttavat tahot jalkautuvat kentälle sekä osallistuvat lasten palavereihin (esim. puhe-, fysio- ja toimintaterapeutti)*
- *Moniammatilliset yhteistyöpalaverit toteutetaan säännöllisesti.*
- *Veojen säännölliset palaverit lasten-, kasvatus- ja perheneuvolan, koulutoimen sekä lastensuojelun ja sosiaalitoimen kanssa.*

Tuen pedagogisten, rakenteellisten ja hoidollisten toimintatapojen tulee olla lapsen edun ja tuen tarpeen mukaisia.

Yleinen tuki

Yleinen tuki kuuluu kaikille lapsille. Yleinen tuki toteutetaan osana perustoimintaa, johon kaikki lapset osallistuvat. Jollakulla lapsella on siis enemmän yleisellä tasolla tuen tarvetta ja tuen toteutusta kuin toisella, joko ajoittain tai kokoaikaisesti. Yleinen tuki kirjataan lapsen vasuun.

Kun lapsella ilmenee tuen tarvetta, ryhdytään tukea toteuttamaan lapsen omassa varhaiskasvatusryhmässä välittömästi. Yleisessä tuessa huomioidaan lasten yksilölliset erot kehityksessä, oppimisessa ja kiinnostuksen kohteissa. Yleisen tuen antaminen kuuluu kaikkeen varhaiskasvatukseen ja se on jokaisen kasvattajien tehtävä. Lapsen yleinen tuki on lyhytkestoisempi ja kevyempi verrattuna tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tavoitteena

on mahdollisimman varhainen ja nopea puuttuminen lapsen tuen tarpeeseen yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

Yleinen tuki kohdennetaan suoraan lapselle sekä koko lapsiryhmälle. Varhaiskasvatuksen arjessa yleinen tuki on aktiivista tekemistä, jota toteutetaan muokkaamalla varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä, toimintatapoja ja sisältöjä. Yleinen tuki ei edellytä hallintopäätöksen tekemistä, lukuunottamatta tilannetta, jossa lapsella on käytössä mahdollisia tukipalveluita. Tällöin tehdään hallintopäätös myös yleisessä tuessa.

Vahva yleinen tuki on perusta tehostetun ja erityisen tuen suunnittelun toteuttamiselle!

Tehostettu tuki

Tehostettua tukea järjestetään lapselle, joka tarvitsee yksilöllistä tukea yhdellä tai useammalla kehityksen osa-alueella. Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettuna tukena, kun yleinen tuki ei riitä. Tuki on intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tukea annetaan lyhytkestoisesti tai pidempään jatkuvana lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmettyä. Tehostettu tuki voi sisältää useampiakin pedagogisia tai erityispedagogisia menetelmiä sekä rakenteellisia että hoidollisia tukitoimia. Tehostettu tuki ei edellytä diagnoosia tai kuntoutuksen olemassaoloa.

Ennen tehostetun tuen aloittamista varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan mahdollisten aiemmin toteutettujen tukitoimien ja niiden vaikuttavuuden arviointi sekä huoltajan ja lapsen kuuleminen. Esitys tehostettuun tukeen siirtymisestä tehdään varhaiskasvatuspäällikölle moniammatillisesti. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee hallintopäätöksen lapselle annettavasta tehostetusta tuesta.

Erityinen tuki

Varhaiskasvatuksen erityisellä tuella tarkoitetaan vahvempien tukitoimien tarvetta ja käyttöönottoa. Erityinen tuki on suunnitelmallista ja yksilöllistä lapsen tukemista ja se edellyttää tavoitteellista yhteistyötä.

Erityiseen tukeen siirrytään, kun tehostetun tuen menetelmät eivät riitä tai tuen tarve on pitkäkestoista ja intensiivistä. Ennen erityisen tuen aloittamista varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan mahdollisten aiemmin toteutettujen tukitoimien ja niiden vaikuttavuuden arviointi sekä huoltajan ja lapsen kuuleminen. Esitys erityiseen tukeen siirtymisestä tehdään varhaiskasvatuspäällikölle moniammatillisesti. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee hallintopäätöksen lapselle annettavasta erityisestä tuesta.

Erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi toimintakykyä alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki ei edellytä diagnoosia tai kuntoutustarvetta. Erityinen tuki on vahvin varhaiskasvatuksessa annettava tuen taso. Lapsen tuen tarpeen vaatiessa tuki voidaan aloittaa suoraan erityisen tuen tasolla. Lapsella on oikeus saada erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. Lapsi voi vaikean vammaisuuden tai sairauden vuoksi tarvita pidennettyä oppivelvollisuutta. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Asiasta käydään keskustelu lapsen huoltajien kanssa ennen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamista. Pidennettyyn oppivelvollisuuteen tarvitaan suositus erikoissairaanhoidosta. Pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta tehdään moniammatillisesti esitys varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee asiasta hallintopäätöksen.

Kun varhaiskasvatuksessa oleva lapsi on tehostetussa/erityisessä tuessa, varhaiskasvatuksen erityisopettaja arvioi yhdessä alue-esimiehen ja henkilöstön kanssa onko lapsen tuen tarpeen näkökulmasta perusteltua pienentää kyseisen lapsiryhmän kokoa. Ryhmäkoon pienentämisen perustelut käsitellään yhdessä veojen kesken, jonka jälkeen asiasta tehdään esitys varhaiskasvatuspäällikölle. Ennen ryhmäkoon pienentämistä huomioidaan ja arvioidaan ryhmän olemassa olevat pedagogiset ja rakenteelliset tukimuodot ja resurssit.

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Kaikessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja näissä perusteissa varhaiskasvatukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnettomuutta.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi tarjota varhaiskasvatuspalvelua, joka perustuu vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen.

7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen Lapuan varhaiskasvatuksessa

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) mukaan arvioinnin tarkoitus on lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edellytysten edistäminen, varhaiskasvatuslain tarkoituksen toteuttamisen turvaaminen sekä tiedon tuottaminen varhaiskasvatuksen kehittämiseksi paikallisesti ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Arvioinnin pohjana on varhaiskasvatuksen pedagoginen laatu ja sen pohjalla vaikuttavat arvot. Arviointi on osa suunnittelua ja se on jatkuvaa. Arviointi on luonteva toiminnan suunnittelun lähtökohta. Arviointia tapahtuu monella tasolla; Arviointiin osallistuvat lapset, huoltajat, varhaiskasvatuksen henkilökunta, esimiehet, monialainen yhteistyöverkosto, varhaiskasvatuksen johto ja päättäjät. Arviointi on sekä laadullista että määrällistä. Arviointi tuottaa tietoa, joka ohjaa varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja sen suunnittelua. Varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta jatkuvasti, sillä säännöllinen arviointi on osa dokumentoitua suunnittelua.

Lapualaisen varhaiskasvatuksen laatu perustuu palveluiden monipuoliseen tarjontaan, henkilökunnan vahvaan ammattitaitoon sekä terveisiin, turvallisiin ja luonnonläheisiin varhaiskasvatuksen oppimisympäristöihin. Pienryhmätoiminta mahdollistaa yksilöllisen varhaiskasvatuksen toteutumisen jokaiselle lapualaiselle lapselle.

Varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan säännöllisesti. Yksi tärkeimmistä arvioinnin välineistä on ryhmävasu, joka tehdään jokaisessa varhaiskasvatusta järjestävässä ryhmässä ja johon kirjataan yhteisesti sovitut ja linjatut toimintasuunnitelmat ja -tavat. Ryhmävasua päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti.

Muita arvioinnin menetelmiä ovat huoltajien kanssa käytävät keskustelut, joka toinen vuosi toteutettavat asiakastytyytyväisyyskyselyt perheille, varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnatut työtyytyväisyyskyselyt sekä muut mahdolliset kyselyt varhaiskasvatustoiminnan linjauksista päättävälle luottamuselimille.

Varhaiskasvatusta arvioidaan jatkuvasti ja säännöllisesti kasvatushenkilöstön tiimipalaverissa. Jokainen varhaiskasvatuksen työntekijä vastaa omalta osaltaan laadun toteutumisesta sekä oman toiminnan jatkuvasta arvioinnista yhdessä tiimin kanssa.

Laajasta, koko kaupungin varhaiskasvatusta koskevan laadunarvioinnin ajoituksesta ja toteutuksesta vastaa varhaiskasvatuksen johtoryhmä. Asiakastyytyväisyyttä ja toiminnan sisällön laatua mittaavia kyselyjä voidaan toteuttaa itsenäisesti varhaiskasvatus yksikössä mm. lapsille suunnatulla hymynaama- tai nelikenttä kyselyllä.

Lapuan kaupungin varhaiskasvatuksen laadun arviointia ja asiakastyytyväisyyttä mittaavat kyselyt koskevat myös yksityisiä palveluntuottajia. Arviointiin ja kehittämiseen liittyvistä kyselyistä tiedotetaan etukäteen ja ne suoritetaan yhdessä palveluntuottajien kanssa. Kyselyjen tulosten pohjalta saatu palaute hyödynnetään varhaiskasvatuksen arjen toiminnan kehittämisessä.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on lapsen hyvinvoinnin, oppimisen ja kehityksen kannalta tärkeä arvioinnin väline. Lapsen ja huoltajien näkemykset yhdessä varhaiskasvatuksen ammatillisen kasvatushenkilöstön havaintojen kanssa takaavat parhaan mahdollisen kasvun ja oppimisen polun varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen.

"KUN ON NIIN PIENI,
JA REPUSSA VIELÄ NIIN VÄHÄN.
JA KUN ON KAMALAN INNOKAS ISOKSI KASVAMAAN,
LAHKEENSA LYHYIKSI.
SILLOIN ELÄMÄN RIEMUJA ON SUOJELTAVA,
EDESTÄ JA TAKAA.
TUETTAVA KAKSIN KÄSIN,
OIKEALTA JA VASEMMALTA.
ETTEI LIIAN NOPEASTI
JOUTUISI MAAILMAN JALKOIHIN.
EIKÄ LUULISI, ETTÄ ISONA PÄRJÄÄVÄT
VAIN VAHVAT JA REIPPAAT."

- Elina Salminen -

